

מדינת ישראל – משרד הבריאות

החטיבה לענייני בריאות

מנהל רפואה

חוזר מס': 40/2010

ירושלים, י"ט בטבת, התשע"א
26 דצמבר 2010

תיק מס': 2/14

אל: מנהלי האגפים הרפואיים – קופות החולים

הנדון: אמות מידה לאבחון הפרעת קשב וריכוז (ADHD) בילדים מתבגרים ומבוגרים

סימוכין: חוזר המנהל הכללי מס': 8/2008 מיום: 14.4.08

הננו להביא בזאת לידיעתכם נוסח מעודכן המחליף את החוזר שבסימוכין.

1. הקדמה:

הפרעת קשב וריכוז היא תופעה שכיחה, המוערכת כ- 5-10% מכלל אוכלוסיית הילדים בגיל בית ספר. כיום ידוע, שהיא אינה חולפת בגיל הבגרות ולכן התופעה מלווה חלק ניכר מהלוקים בה גם בגיל ההתבגרות ובבגרות. מדובר בהפרעה משמעותית, אשר בהעדר טיפול עלולה לגרום נזק קשה לתפקודו של האדם ולבריאותו, והיא גם מלווה בתחלואה נלווית משמעותית בעיקר בתחום ההתנהגותי רגשי (פסיכיאטרי).

לפיכך, אבחון מוקדם ונכון של ההפרעה הוא חיוני, וצריך להימצא בסדר עדיפות גבוה בקביעת מדיניות הבריאות הלאומית.

כתובת המשרד: רח' רבקה 29, קומה 4, ירושלים
מען למכתבים: ת"ד 1176, ירושלים, מיקוד – 91010
טלפון: 02 – 5681280 פקס: 02 – 6725821
דואר אלקטרוני: mmihal@moh.health.gov.il

2. אבחון הפרעת קשב וריכוז – כללי:

2.1 מי המאבחן:

1. איש מקצוע רפואי, המומחה בתחומו, אשר התמחה ורכש ניסיון בטיפול בהפרעת קשב וריכוז: מומחה בנוירולוגית ילדים והתפתחות הילד, מומחה בפסיכיאטריה של ילדים ונוער, רופא ילדים עם ניסיון של 3 שנים לפחות בהתפתחות הילד או רופא ילדים מומחה או רופא משפחה מומחה שעברו הכשרה מוכרת ורכשו ניסיון בתחום הפרעת קשב וריכוז או מומחה בנוירולוגיה או פסיכיאטריה של המבוגר.
2. פסיכולוגים מומחים אשר התמחו ורכשו ניסיון בטיפול בהפרעת קשב וריכוז. ובתנאי שהפנו את המאובחנים לרופא מומחה מורשה לאבחון הפרעות קשב וריכוז בכדי לברר תחלואה נלווית ובכדי לברר ולאשר את הצורך בטיפול תרופתי.

מאבחנים מומחים אלו יכולים להעזר באנשי מקצועות הבריאות האחרים (עובדים סוציאליים, מאבחנים דידקטיים, מרפאים בעיסוק, פיזיותרפיסטים, קלינאי תקשורת), אך הם, והם בלבד, אחראים על האבחון.

2.2 משך האבחון:

על האבחון להמשך פרק זמן סביר (45-60 דקות) על מנת לענות על מלוא דרישות האבחון. יש להדגיש כי בתחום זה קיימת תחלואה נלווית מרובה ומסועפת ומסגרת האבחון חייבת לכלול התייחסות לתחלואה זו כמו גם הערכה (ושלילה) של תחלואה נלווית (אבחנה מבודלת).

3. אבחון ילדים ומתבגרים:

האבחון בגילאים אלו מתבצע על פי קריטריונים מוכרים ותקפים בכל רחבי העולם המבוססים על המדריך העדכני של DSM.

אבחון ילדים חייב לכלול:

1. הערכה קלינית הכוללת:
 - (א) היסטוריה מפורטת של הילד ומשפחתו;
 - (ב) הערכה מלאה על-פי הקריטריונים של המדריך העדכני של DSM;
 - (ג) הערכה של הפרעות אפשריות אחרות;
 - (ד) בדיקה קלינית מפורטת.
2. שאלוני אבחון להורים ולמורים (כגון שאלון Conners) ולא שאלוני מעקב.
3. כלים אבחוניים נוספים: במידת הצורך ימליץ הרופא או הפסיכולוג המאבחן על השלמת האבחון בכלים נוספים: מבחנים ממוחשבים אובייקטיביים כמו CPT, מבחנים פסיכולוגיים, הערכה קוגניטיבית, הערכה פסיכיאטרית, הערכת כישורי למידה וכדומה.
4. בדיקה רפואית: הפסיכולוג המאבחן חייב להמליץ על השלמת האבחון באמצעות בדיקה נוירולוגית ו/או פסיכיאטרית של רופא הרשאי לאבחן הפרעת קשב וריכוז.

אבחון מבוגרים חייב לכלול:

1. הערכה קלינית הכוללת:
 - (א) היסטוריה מפורטת של האדם;
 - (ב) הערכה מלאה על-פי הקריטריונים של המדריך העדכני של DSM;
 - (ג) הערכה של הפרעות אפשריות אחרות;
 - (ד) בדיקה קלינית מפורטת.
 2. שאלוני אבחון מותאמים למבוגר ולא שאלוני מעקב.
 3. כלים אבחוניים נוספים: במידת הצורך ימליץ הרופא או הפסיכולוג המאבחן על השלמת האבחון בכלים נוספים (כמו לגבי ילדים): מבחנים ממוחשבים או בייקטיביים כמו CPT, מבחנים פסיכולוגיים, הערכה קוגניטיבית, הערכה פסיכיאטרית, הערכת כישורי למידה וכדומה.
 4. בדיקה רפואית: הפסיכולוג המאבחן חייב להמליץ על השלמת האבחון באמצעות בדיקה נוירולוגית ו/או פסיכיאטרית של רופא הרשאי לאבחן הפרעת קשב וריכוז.
5. תחלואה נלווית:
- לאור קיומה של תחלואה נלווית משמעותית (כגון לקויי למידה, דיכאון והפרעות פסיכיאטריות, הפרעות שינה, הפרעות נוירולוגיות שונות ועוד), הרופא הבודק חייב לשקול את התחלואה הנלווית לסוגיה, ולהתייעץ או להפנות לאנשי המקצוע מהתחום הרלוונטי בהתאם לכתוב בחוזר זה.
- היה והאבחנה בוצעה על-ידי פסיכולוג מומחה, יש לפעול בהתאם לאמור בחוזר זה ולהפנות את המאובחנים לבדיקת רופא מומחה מורשה לאבחון הפרעת קשב וריכוז כדי לברר קיום תחלואה נלווית ולבדוק את הצורך בטיפול תרופתי.

הואילו להעביר תוכן חוזר זה ליריעת כל הנוגעים בדבר במוסדכם.

ב ב ר כ ה,
ד"ר חזי לוי
ראש מינהל הרפואה

העתק : המנהל הכללי

המשנה למנהל הכללי

ס/מנכ"ל בכיר למנהל ולמשאבי אנוש

ס/מנכ"ל בכיר לתכנון ובינוי מוסדות רפואה

ס/מנכ"ל לכלכלת בריאות

ס/מנכ"ל לתכנון תיקצוב ולתימחור

ס/מנכ"ל קופות חולים

ס/מנכ"ל להסברה ויחסים בינלאומיים

ראש המינהל לטכנולוגיות רפואיות ותשתיות

נציב קבילות הציבור ע"פ חוק ביטוח בריאות ממלכתי

מנהלי בתי חולים כלליים

חשב המשרד

היועצת המשפטית

אחות ראשית ארצית וראש מינהל הסיעוד

ראש שרותי בריאות הציבור

רופאי מחוזות – לשכות בריאות מחוזיות

מנהל האגף למדיניות טכנולוגיות רפואיות

מנהל אגף רישוי מוסדות ומכשירים

ראש שרותי בריאות הנפש
 מנהל האגף לגריאטריה
 מנהל האגף לרפואה כללית
 מנהל האגף לרפואה קהילתית
 מנהל האגף לשרותי מידע ומחשוב
 מנהלת תחום רישום ומידע רפואי
 מנהל המרכז הלאומי לבקרת מחלות
 מנהל האגף לשעת חרום
 מנהל האגף למקצועות בריאות
 מנהלת האגף להבטחת איכות
 מנהל אגף ביקורת פנים
 פסיכולוגית ראשית ארצית
 מפקחת ארצית ריפוי בעיסוק
 מרכזת המועצות הלאומיות
 מנהלת השרות הארצי לעבודה סוציאלית
 הספרייה הרפואית
 אחראית ארצית על הסיעוד – ברפואה כללית
 אחראית ארצית על הסיעוד – ברפואה קהילתית
 אחראית ארצית על הסיעוד – בבריאות הנפש
 אחראית ארצית על הסיעוד – בבריאות הציבור
 אחראית ארצית על הסיעוד – בגריאטריה
 אחות ראשית – קופ"ח הכללית
 הרופא הראשי האגף לטיפול במפגר - משרד הרווחה
 קרפ"ר – צ.ה.ל
 רע"ן רפואה- מקרפ"ר
 קרפ"ר – שרות בתי הסוהר
 קרפ"ר – משטרת ישראל
 מנכ"ל הסתדרות מדיצינית – "הדסה"
 רכז הבריאות , אגף תקציבים – משרד האוצר
 יו"ר ההסתדרות הרפואית בישראל
 יו"ר ארגון רופאי המדינה
 יו"ר המועצה המדעית – ההסתדרות הרפואית
 מנכ"ל החברה לניהול סיכונים ברפואה
 בית הספרים הלאומי והאוניברסיטאי
 ארכיון המדינה
 מנכ"ל חברת ענבל
 מנהלת המחלקה לניהול סיכונים - חברת ענבל

כתובת אתר האינטרנט בו מפורסמים חוזרי מינהל הרפואה וחוזרי
 מנכ"ל היא: - www.health.gov.il

סימובין : 42137410